

Červenec, srpen a září 2019 v Zátocě nosatých opic

Děni v Balikpapanském zálivu bylo za poslední měsíce tolik, že jsem o něm nestíhal psát. Počínaje stávkou rybářů za další revizi územního plánu, přes potěšující rozvoj vesnice Mentawir coby budoucího centra ekoturismu i přírodovědného výzkumu a úspěšné odvrácení hrozby dalších katastrofálních požárů, až po nečekanou ránu, ze které teď máme všichni noční můry – v Zátocě nosatých opic má totiž vyrůst nové hlavní město celé Indonésie!

1. Žádost o změnu návrhu územního plánu byla podpořena stávkou rybářů

Ačkoli byla v nově navrženém provinčním územním plánu část Balikpapanského zálivu navržena přírodní rezervací, pokračujeme ve snaze o jeho další revizi. Za prvé, data, shromážděná během června, jasně dokládají, že navržená rezervace nezahrnuje většinu korálových útesů a ani jednu z podmořských luk v Balikpapanském zálivu. A za druhé

v územním plánu zcela chybí zóna, určená k využívání místními rybářskými komunitám, které čítají zhruba tisíc rodin. Většina z nejcennějších lovišť má být vyhrazena pro operaci přístavu, jinými slovy jako součást vznikajících průmyslových zón. Změnu návrhu územního plánu podpořila stávka rybářů, ze kterých se nyní stávají naši klíčoví spojenci. Zájmy ochrany přírody a zájmy místních rybářů byly v Balikpapanském zálivu vždy v dobré harmonii, většinou jsou to však jen ochranáři, kteří tyto zájmy aktivně prosazují. Místní rybáři jsou politicky velmi pasivní a do sporů s úřady se zdráhají zapojit. Proto si jejich stávky tolik ceníme. Rybáři na svých lodkách obsadili záliv kolem vesnice Jenebora. Vyjádřili se videem (https://www.youtube.com/watch?v=IH_LboCXf2o&feature=youtu.be). Stávku podpořilo několik významných nevládních organizací, jako je JATAM, WALHI (Friends of Earth) a KIARA. Podařilo se prolomit i bariéru mediální censury, která jinak úspěšně blokuje novinové články o ekologických problémech v zálivu.

2. Orientační běh kolem do zátoky přivedl studenty z celé provincie

Společně se studenty z organizace Mapflofa z Katedry lesnictví Univerzity Mulawarman v Samarindě jsme ve vesnici Mentawir na pobřeží zálivu zorganizovali orientační běh pro středoškolské a vysokoškolské studenty z celé provincie Východní Kalimantan. Soutěž jsme financovali z příspěvků tří českých zoologických zahrad, ZOO Praha, ZOO Plzeň a ZOO Ústí nad Labem. Cílem celé akce bylo vzbudit zájem mladých milovníků přírody o Balikpapanský záliv, ale také propojit přírodovědně a ochranářsky zaměřené aktivity místního zastupitelského úřadu, univerzity a vesničanů. Proto se třídní akce zúčastnili zástupci těchto institucí a také Stanislav Lhota coby primatolog a pan M. Yamani, který zastupoval místní úřad a ze kterého se během třídní akce stal náš velký příznivec. Soutěže se zúčastnilo 14 týmů s 56 členy, většinou ze Samarindy (hlavního města provincie Východní Kalimantan), ale také z města Balikpapanu. Dva týmy pak dvořili studenti z místní střední školy. Studenti lesnictví se zavázali, že společně pro některého z mladých absolventů místní střední školy zajistíme studium ochrany přírody na lesnické fakultě. Bude to první zástupce místní komunity s ochranářským vzděláním. Trasa, která byla vytyčená pro účel orientačního běhu, se stane základem ekoturistické trasy, kterou máme v plánu vybudovat v blízké budoucnosti.

3. Záliv ohrožují katastrofální lesní požáry

Katastrofální lesní požáry, které v Indonésii poprvé řádily v roce 1981 v souvislosti s klimatickou oscilací El Niño, se opakují v stále kratších intervalech. Kalamitního rozsahu dosáhly poslední v roce 2015, a nyní opět v několika posledních

Sibiři a v mnoha dalších koutech světa, jedná se o globální katastrofu nebývalého rozsahu. I v Balikpapanském zálivu hoří zhruba jeden až tři požáry každý den. Na rozdíl od předchozích let jsou ale lesníci v zálivu na situaci mnohem lépe připraveni. V okolí rezervace Sungai Wain působí lesní hlídky organizace ProNatura a v širším okolí zálivu působí několik dalších hlídek.

měsících. Borneo je opět zahaleno v kouři, který se večer v zapadajícím slunci zbarvuje do krvavě rudé barvy. Každý den je na Borneu hlášeno několik tisíc požárů. Vzhledem k tomu, že hoří i v Amazonii, na

4. Ve vesnici Mentawir otevíráme novou výzkumnou stanici

Vesnice Mentawir v odlehlé severovýchodní části zálivu se postupně stává hlavním centrem našich ochranných aktivit, včetně vzdělávacích programů na školách a pomalu vznikajícího ekoturistického programu. Nyní zde přesunujeme i centrum našich výzkumných aktivit. Pronajali jsme prostorný dům, který bude sloužit jako základna jak zahraničním výzkumníkům, tak i studentům z Katedry lesnictví a Katedry rybářství Univerzity Mulawarman. Nosné výzkumné projekty této stanice se budou týkat ekologie mangrovů, opic kahau nosatých, delfínů orcel tuonosých a poloopic outloňů váhavých.

5. V Balikpapanském zálivu má vzniknout nové hlavní město Indonésie

V září byla ochráně přírody v Balikpapanském zálivu zasazená opravdu tvrdá rána. Bylo rozhodnuto, že zde vznikne nové hlavní město celé Indonésie. Plány o jeho výstavbě prosakovaly už několik let, ale vypadaly doposud příliš nereálně, než abychom se jich báli. A pak bylo z ničeho nic rozhodnuto. Jde zjevně o dohodu mezi dvěma mocnými muži – prezidentem Joko Widodem a jeho politickým protihráčem Probowem. Město, kterému je přezdíváno Jokograd, totiž vznikne na lesních pozemcích, jejichž koncesi vlastní rodina Prabowo. Celkem 80 % těchto lesních pozemků má být rozprodáno soukromým subjektům a z vydělaných peněz má být město zbudováno. Koncese rodiny Prabowo bude město zásobovat

vodou a poplyne jim i celá řada dalších výhod. Hra je bohužel rozehrána a jediná naděje je, že se prodejem pozemků ani jinou cestou nepodaří vydělat dost peněz. Nic jiného tak mocné muže nezastaví. Nezbyvá nám než hledat cestu, jak se této doslova ze dne na den převrácené situaci přizpůsobit. To bude hlavní náplní naší práce v příštích měsících.

